

Helsingfors/Mariehamn 20.7.2007

Nr 23/07

Hänvisning Ålands lagtings skrivelse
23.5.2007, nr 139/2007.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om finansiering av landsbygdsnärin-
gar, antagen av lagtinget 23.5.2007.

Landskapslagens huvudsakliga innehåll

I enlighet med bestämmelserna i landskapslagen kan landskapsregeringen bevilja ekonomiskt stöd i syfte att utveckla landsbygden. Landskapslagen tillämpas på landskapets nationella och med EU-medel medfinansierade stödsystem inom ramarna för Europeiska gemenskapens gemensamma jordbrukspolitik.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen gäller jord- och skogsbruk, styrning av lantbruksproduktionen samt tillvaratagande av jordbruks- och skogsmarks produktionsförmåga på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 15 och 18 punkterna i självstyrelselagen. Enligt nämnda lags 27 § 15 punkt hör ärenden angående priset på lantbruks- och fiskeriprodukter samt främjande av export av lantbruksprodukter till rikets behörighet. Högsta domstolen har i utlåtande 18.8.2003 över landskapslagen om finansiering av landsbygdsnäringar (ÅFS 65/2003), som ersätts av föreliggande landskapslag, närmare beskrivit den ansvarsfördelning som riket och landskapet tillämpat utifrån behörighetsfördelningen i självstyrelselagen avseende de olika EG-stöden samt den nationella finansieringen. I utlåtandet angav Högsta domstolen att den inte har något att anmärka mot denna utgångspunkt för fördelningen av lagstiftningskompetensen. Ålandsdelegationen hänvisar i detta sammanhang till nämnda utlåtande och anser att denna fördelning gällande lagstiftningsbehörigheten även gäller i fråga om tillämpningsområdet för den nu aktuella landskapslagen. Därtill konstateras att behörighetsfördelningen mellan landskapet och riket inte påverkas av

att det är fråga om genomförande av EG:s gemensamma jordbrukspolitik.

I självstyrelselagens 18 § 22 punkt har näringsverksamheten med vissa undantag hänförs till landskapets behörighet. Enligt nämnda lagrum har landskapet även behörighet att vidta åtgärder för att främja sådan näringsverksamhet som avses bl.a. i självstyrelselagens 27 § 15 punkt, varför landskapet är berättigat att erlagga lantbruksstöd även inom rikets behörighetsområde.

Landskapslagen berör även landskapets myndigheter, natur- och miljövård, jakt och fiske samt djurskydd på vilka områden lagstiftningsbehörigheten tillkommer landskapet enligt 18 § 1, 10, 16 och 17 punkterna i självstyrelselagen.

I landskapslagens 17 § har intagits bestämmelser om landskapsregeringens inspektionsrätt. I landskapets behörighet ingår att lagstifta om övervakning och inspektioner på de områden som faller inom landskapets behörighet. Enligt paragrafen är stödmottagaren vid en sådan inspektion skyldig att bistå landskapets tjänsteman samt att utan rätt till ersättning på tjänstemannens begäran framlägga alla behövliga räkenskapshandlingar och andra behövliga handlingar. En inspektion kan i den omfattning som tillsynsuppdraget kräver även gälla byggnader, lokaler, omständigheter, informationssystem och handlingar som är betydelsefulla med hänsyn till den åtgärd som stöds och användningen av stödet. Dessa bestämmelser berör det i grundlagens 2 kap. 10 § garanterade skyddet för privatlivet, på vilket område lagstiftningsbehörigheten jämlikt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen tillkommer riket. Bestämmelserna överensstämmer i sak med motsvarande bestämmelser i rikets lag om finansiering av landsbygdsnärings (FFS 329/1999) och kan till den del de faller inom rikets behörighet med stöd av 19 § 3 mom. i självstyrelselagen intas i landskapslagen. Grundlagens 2 kap. 10 § tryggar även hemfriden. I enlighet härmed anges i landskapslagens 17 § 2 mom., liksom i 44 § 3 mom. i ovan nämnda rikslag, att inspektion inte får utföras i lokaler och utrymmen som till skydd för privatlivet omfattas av hemfriden. Ålandsdelegationen delar härvid de synpunkter som anges i grundlagsutskottets utlåtande nr 69/2002 rd.

Enligt självstyrelselagens 27 § 4 punkt hör förhållandet till utländska makter till rikets lagstiftningsbehörighet med beaktande av bestämmelserna i 9 och 9 a kap. I enlighet härmed anges i landskapslagens 18 § att landskapsregeringen utan hinder av bestämmelserna om tystnadsplikt har rätt att till jord- och skogsbruksministeriet lämna sekretessbelagda uppgifter för vidarebefordran till vederbörande institution inom den Europeiska gemenskapen, om det behövs för tillsynen och uppföljningen av att gemenskapens bestämmelser har iakttagits vid Europeiska Unionens medfinansiering.

Besvärstadgandet i 22 § i landskapslagen överensstämmer med 25 § i självstyrelselagen.

Stadgandena i landskapslagens 24 § gäller ränta och dröjsmålsränta på belopp som skall återbetalas av stöd som landskapsregeringen beviljat. I stadgandena bestäms att räntan skall följa räntelagens bestämmelser. Stadgandena föranleder inga anmärkningar ur behörighetssynpunkt.

I landskapslagens 23 § 2 mom. ingår ett hänvisningsstadgande till rikets lag om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (FFS 367/1961). Jämlikt 27 § 23 punkten i självstyrelselagen har riket behörighet i fråga om verkställighet av domar. Stadgandet i 23 § gäller återkrav av stöd hos stödmottagaren och denna angelägenhet hör till landskapslagens egentliga lagstiftningsområde som är jord- och skogsbruk. Stadgandet innehåller inte självständiga bestämmelser om verkställighet av återkrav utan hänvisar till bestämmelserna i rikets lag, varför stadgandet kan intas i landskapslagen.

Straffbestämmelserna i landskapslagens 25 § kan med stöd av 18 § 25 punkten i självstyrelselagen intas i landskapslagen.

I landskapslagens 26 § berättigas landskapsregeringen att inom landskapets behörighet besluta om stöd som avses i landskapslagen. Såvitt ärendet inte hör till området för lag berättigas landskapsregeringen därvid att i enlighet med Europeiska gemenskapens förordningar besluta om närmare villkor eller uppgifter om i paragrafen definierade angelägenheter.

Med anledning härav konstaterar Ålandsdelegationen att enligt 21 § i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag skall dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § i grundlagen. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen ställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet.

Den nationella behörigheten inom jord- och skogsbruket begränsas kraftigt av EG:s rättsakter. Europeiska gemenskapen har i detalj reglerat de frågor som ingår i gemenskapens jordbrukspolitik och har ensam behörighet att genomföra den gemensamma jordbrukspolitiken. Medlemsstaterna kan inte bedriva någon nationell jord-

brukspolitik och de nationella författningarna skall basera sig på gemenskapens rättsakter. För den nationella regleringen återstår närmast att genomföra EG-bestämmelser när dessa förutsätter det. Av landskapslagens 26 § framgår att de beslut som landskapsregeringen fattar med stöd av paragrafen skall grunda sig på Europeiska gemenskapens förordningar. Med beaktande härav kan delegeringsfullmakten i landskapslagens 26 §, såsom uppfyllande kraven i grundlagens 80 § och självstyrelselagens 21 §, intas i landskapslagen.

Ålandsdelegationen har inhämtat utlåtande i ärendet från justitieministeriets europarättsenhet, vilket bifogas.

Ålandsdelegationens utlåtande

Med hänvisning till ovanstående har Ålandsdelegationen med beaktande av självstyrelselagens bestämmelser funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Mäenpää och Olsson jämte suppleanten Lindholm.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare